

*Вишневська А.В.
студентка магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
науковий керівник д.іст.н., професор кафедри
інформаційної та соціокультурної діяльності ТНЕУ
Гомотюк О.Є.*

ІНФОРМАЦІЙНІ ПОТРЕБИ БІБЛІОТЕКАРІВ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА (НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ)

Основним документом, який регулює різні аспекти діяльності бібліотек, є Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», прийнятий 27 січня 1995 року. Закон визначає статус бібліотек, правові засади діяльності установи, закріплює основні вимоги до збереження фонду книгозбірень, визначає основні права громадян на отримання та використання інформації, яка міститься у фондах бібліотеки та може бути корисною для забезпечення потреб читачів [1].

У ст. 1 цього Закону бібліотека трактується як культурний, інформаційний, освітній заклад, який має відповідний фонд документів та надає їх у тимчасове користування юридичним і фізичним особам. Згідно ст. 4 основним завданням бібліотек є забезпечення вільного доступу громадян до інформаційних і культурних надбань людства.

У ст. 5 Закону подано класифікації бібліотечної системи України. Так, за призначенням бібліотеки поділяються на публічні та спеціальні. Публічні обслуговують різні групи населення: дітей, юнацтво та осіб із фізичними вадами. До спеціальних відносять книгозбірні підприємств, установ, навчальних закладів тощо. Відповідно до ст. 24 Закону України «Про бібліотеки і бібліотечні справи» Державне управління бібліотечною справою в Україні здійснюється вповноваженим органом виконавчої влади у сфері культури. Основним недоліком такої системи є практична відсутність такого органу влади, який би повною мірою забезпечував державну політику в бібліотечній сфері [1].

Правові основи створення, збирання, зберігання, поширення, використання та одержання інформації в бібліотечних установах закріплено в Законі України «Про інформацію» від 02.10.1992 року [2]. У Законі термін «інформація» трактується як будь-які відомості та дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

Одним із видів інформації в книгозбірні є інформація про фізичну особу або так звана «особиста інформація читача». Так, при записі в бібліотеку користувачу видають читацький квиток, де вказується ПІБ, дата народження, місце проживання, номер телефону, місце роботи чи навчання та інші особисті дані.

Здійснюючи запис читача до бібліотеки, працівник посилається на Статтю 11 цього ж Закону, у якій вказується: «Не допускаються збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини. До конфіденційної

інформації про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження» [посилання].

Кожній особі забезпечується вільний доступ до інформації, яка стосується її особисто, крім випадків, передбачених законом.

Ознаками інформаційних відносин є:

- відкритість;
- гарантованість права на інформацію;
- повнота інформації;
- доступність;
- свобода вираження поглядів і міркувань;
- правомірність одержання та використання.

Право громадян на доступність інформації, яку вони мають, та до інформації, що становить суспільний інтерес, забезпечується Законом України «Про доступ до публічної інформації» від 01.05.2015 року. Основною метою даного Закону є забезпечення прозорості діяльності органів державної влади та реалізація права кожного громадянина на доступ до публічної інформації [3].

Законом України «Про національну програму інформатизації» від 04.02.1998 року визначено перелік умов для задоволення саме інформаційних запитів користувачів шляхом створення та використання інформаційних систем, мереж і технологій, побудованих на основі сучасної обчислювальної техніки [4].

Так, становлення мережі бібліотечних установ здійснюється відповідно до Постанови Кабінету міністрів України «Про затвердження Порядку формування базової мережі закладів культури» (2012 р.). [5]. Цей документ визначає основні вимоги щодо формування базової мережі культури як органами місцевого самоврядування, так і органів виконавчої влади. Бібліотека є одним із закладів культури місцевого рівня, під час її включення до переліку зазначено таку інформацію: найменування закладу, код згідно з ЄДРПОУ, дата реєстрації згідно з реєстраційними документами чи рішенням засновника, місцезнаходження, тип закладу і форма власності установи.

Вагомий вплив на розвиток окремих аспектів діяльності бібліотек мають різні цільові програми та проекти. Їх головною метою є інноваційна діяльність та пошук нових форм роботи для забезпечення потреб юнацтва. Зокрема, «Про затвердження плану заходів щодо розвитку бібліотечної справи на період до 2011 року» (2009); розпорядження Кабінету Міністрів України Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» (2016), «Стратегія патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020рр.» (2015).

Таким чином, законодавче регулювання діяльності книгозбірень забезпечується низкою нормативно-правових актів, наказів, розпоряджень і цільових програм. Кожний із них чинить істотний вплив на формування та розвиток бібліотек. Саме тому удосконалення нормативно-правової бази, пошук нових форм і методів роботи з молоддю, реакція на вимоги сьогодення відіграє важливе значення для успішної діяльності книгозбірень.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу».
2. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 року.